

ANMERKUNGEN

¹ Vgl. *Kafka-Handbuch*, Hg. von Hartmut Binder, Stuttgart 1979, Bd.2, S.569-580

² Ebd., S. 579

³ Vgl. Klaus Hermsdorf, *Kafka in der DDR, Erinnerungen eines Beteiligten*, Berlin 2006

⁴ Vgl. Franz Kafka, *Amtliche Schriften*, Hg. von Klaus Hermsdorf unter Mitwirkung von Winfried Poßner und Jaromír Loužil, Berlin 1984. Vgl. auch: W. Daniel Wilson, *Das Goethe-Tabu*, 2. Aufl., München 1999, S. 33 ff. (Kritische Auseinandersetzung mit den bisher veröffentlichten Amtlichen Schriften Goethes)

⁵ In: *Franz Kafka, Der ewige Sohn*, München 2008, S. 697, Anm. 7, merkt Peter-Andre Alt an: 'Gehaltsangaben, interne Statistiken, ärztliche Gutachten und dienstliche Expertisen über Kafka finden sich in der Edition der *Amtlichen Schriften* der Kritischen Ausgabe (= KKA) nur auf CD-ROM, so daß bei entsprechenden Nachweisen im Interesse besserer Zugänglichkeit auf die ältere Ausgabe von 1984 (= AS) zurückgegriffen wird.' Insofern kann die Ausgabe von 1984 noch einen relativen Wert behalten.

⁶ Malte Kleinwort: 'Das Rädchen Kafka im amtlichen Getriebe', Rezension Absatz 43 zu: *Franz Kafka, Amtliche Schriften*. Hg. von Klaus Hermsdorf und Benno Wagner im Rahmen der von Gerhard Neumann u. a. herausgegebenen Kritischen Ausgabe (Schriften, Tagebücher, Briefe). Mit Materialien auf CD-ROM. Frankfurt/Main: S. Fischer 2004. In IASL online, 14.3.2005.

Weitere Rezensionen sind zu finden in: *Ärzte-Zeitung*, 28.04.2004; *Berliner Zeitung* (Magazin), 05.06.2004; *Süddeutsche Zeitung*, 07.07.2004; *Sächsische Zeitung*, 13.07.2004; netzzeitung.de, 28.07.2004; ergänzt 12.01.2005; *Berliner Zeitung* (Feuilleton), 09.09.2004; *Die Welt*, 16.10.2004; *Frankfurter Rundschau*, 10.11.2004; *Die Zeit*, 01.02.2006.

Aap

Adembenemende theaterbewerking van verhaal van Kafka

Gina van den Berg

Op de Parade, het rondreizende theaterfestival, staat dit jaar de bijzondere voorstelling 'Aap' van theatergezelschap EA. 'Aap' is de bewerking van Franz Kafka's verhaal 'Ein Bericht für eine Akademie'. De voorstelling laat zien dat Kafka's werk ook in onze tijd nog niets aan zeggingskracht heeft ingeboet.

In de kleine zaal van het Rozentheater in Amsterdam schuifelen mensen op hun harde houten stoeltjes heen en weer. Er klinkt jazzmuziek die het podiumbeeld enigszins luchtiger maakt. Want het podium biedt, voorafgaand aan de voorstelling, geen opwekkende aanblik. Er hangt iemand. Een gestalte in een lange rode bontjas lijkt zich te hebben verhangen. Hij hangt aan een stevig wit koord in zijn kleedkamer. Hoge stellingkasten bieden plaats aan schoenen en hoge hoeden, aan kledingrekken hangen mantels, jacquets en minstens drie wandelstokken. Verder staan er twee spiegelwanden die elkaar in de linkerhoek raken. Dit is geen gewone kleedkamer, dit oogt als de garderobe van een welgesteld heer: de in bont gehulde gestalte die daar nu zo roerloos hangt.

Maar niet voor lang. Zodra de spotlights aanfloepen, laat de gestalte een arm uit zijn bontmantel glijden en al gauw valt de hele jas op de grond, waardoor ons de man in ondergoed wordt getoond. Hij blijkt een voormalige aap te zijn, die zich tot mens heeft opgewerkt. Het gaat dus niet om een man die zich uit wanhoop heeft verhangen. Zijn galg blijkt een trapeze en we maken kennis met de levenskunstenaar Rotpeter. Vanuit zijn kleedkamer vertelt hij zijn transformatie van aap tot moderne West-Europeaan. Hij heeft zijn apenvacht afgeworpen niet om de vrijheid te herwinnen – want wat is de vrijheid waard in deze maatschappij? – maar om zich een plek te verwerven in een nieuwe maatschappij.

Theater EA, geleid door Tarkan Köroglu en gespecialiseerd in literair en politiek-filosofisch theater, volgt de oorspronkelijke tekst niet chronologisch

en vermengt Kafka's woorden met eigen ingevoegde flarden tekst en oneliners. We horen Rita Verdonk: 'niet links, niet rechts maar recht door zee', Barack Obama en Martin Luther King. Zo word je eraan herinnerd dat een individu altijd zal moeten vechten voor die plek in een maatschappij die de zijne niet is. De eerste stap naar integratie blijkt dan het spreken van de taal van die maatschappij. Niet alleen de beheersing van de grammatica en uitspraak, waar de ex-aap eerst grondig op heeft moeten oefenen, maar veel belangrijker nog, van het jargon, de lichaamstaal, de gestiek.

Op imponerende wijze weet de acteur Sadettin Kirmiziyüz deze overlevingsstrijd invoelbaar te maken. Kafka's tekst 'Ein Bericht für eine Akademie' blijkt zich bijzonder te lenen voor een theatermonoloog anno 2009. Hij is scherp, herkenbaar en actueel.

Gina van den Berg

SPEELSHEMA:

Amsterdam: 11 t/m 16 augustus 2009, reserveren: www.deparade.nl. Het Kruithuis, Groningen: 3 november 2009, reserveren: 050 3680368

Theater Kikker, Utrecht: 10 t/m 13 november 2009, reserveren: 030 2319666

Schouwburg Arnhem, Arnhem (kleine zaal): 19 november 2009, reserveren: 026-4437343